

Ordföranden har ordet

Vart blåser de språkliga vindarna?

Med valresultaten klara bevittnar vi just nu en politisk förvirring på många håll. När jag skriver denna text har regeringen bildats och det kommer dagligen rapporter om hur det lokala styret kommer bli i landets olika kommuner. På många håll blir det nya konstellationer som ska samarbeta och samtalsämnet på allas läppar är Tidöavtalet. Vad händer egentligen i svensk politik? Själv intresserar jag mig mest för de språkpolitiska aspekterna, och det är tyvärr inte mycket att läsa om språkundervisning i den aktuella debatten. Det som finns med i Tidöavtalet är tyvärr inte det jag hade önskat läsa, och det berör vår kanske sköraste medlemsgrupp: modersmålslärarna.

“En utredning ska tillsättas med uppgift att se över modersmålsundervisningen i syfte att den inte negativt ska påverka integration eller elevens kunskapsutveckling i svenska språket. De nationella minoritetsspråkens särställning i lagen ska beaktas.”
(Regeringen, 2022, s. 54)

Modersmålsundervisningen fick en plats i svensk skola efter riksdagsbeslutet 1977, då under namnet hemspråksundervisning, och både forskare är eniga: att läsa modersmål och på så vis stärka förmågorna att förstå och uttrycka sig på modersmålet i tal och skrift stärker möjligheten att utveckla kunskaper inom andra ämnen och andra språk.¹ Att man ska lägga pengar på att utreda något som det finns en så stark konsensus kring gör mig orolig.

2002 gjordes en utredning med namnet Mål i mun, som efter ett antal omarbetningar resulterade i en regeringsproposition. Regeringen (2005) beslutade då om följande fyra mål för svensk språkpolitik:

1. Svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige.
2. Svenskan ska vara ett komplett och samhällsbärande språk.

3. Den offentliga svenskan ska vara värdad, enkel och begriplig.

4. Alla ska ha rätt till språk: att utveckla och tillägna sig svenska språket, att utveckla och bruka det egna modersmålet och nationella minoritetsspråket och att få möjlighet att lära sig främmande språk. (s. 2).

Jag skulle vilja se att den fjärde punkten blir starkare förankrad och mer tydlig i våra skolor och i vårt samhälle, snarare än att börja skärskåda och begränsa dess innebörd. Den enspråkighetsnorm som präglar debatten behöver ersättas av ett sikte mot ökad flerspråkighet, mer transspråkande och språklig nyfikenhet.

För förutsättningarna finns inte riktigt där, som de bör enligt den fjärde punkten, det vet vi från vår vardag. I detta nummer kan du läsa om Skolinspektionens granskning av undervisningen i moderna språk och förutsättningarna för densamma. När rapporten i sin helhet publiceras i december är det viktigt att vi språklärare inte ser dess innehåll inte som kritik mot oss i vår yrkesutövning, utan som ett verktyg att trycka på våra arbetsgivare kring de förutsättningar vi har. Får vi rimliga förutsättningar att utveckla vår undervisning? Får våra elever i behov av stöd möjlighet till detta, eller uppmanas de att byta bort språket? Använd rapporten som ett verktyg, för vår skull och för elevernas skull.

Med en förhoppning om ett alltmer levande språkligt landskap.

1. För ytterligare fördjupning rekommenderas Språkpolitik av Olle Josephsson, 2022, Morfem förlag.

MIA SMITH

Ordförande Språklära-
lära-
nas riks-
förbund
och ansvarig utgivare
för Lingua.

REFERENSER

Regeringen. (2005). Regeringens proposition: Bästa språket – en samlad svensk språkpolitik. Regeringen.se.

Regeringen. (2022). Tidöavtalet. [Liberalerna.se](https://www.liberalerna.se).